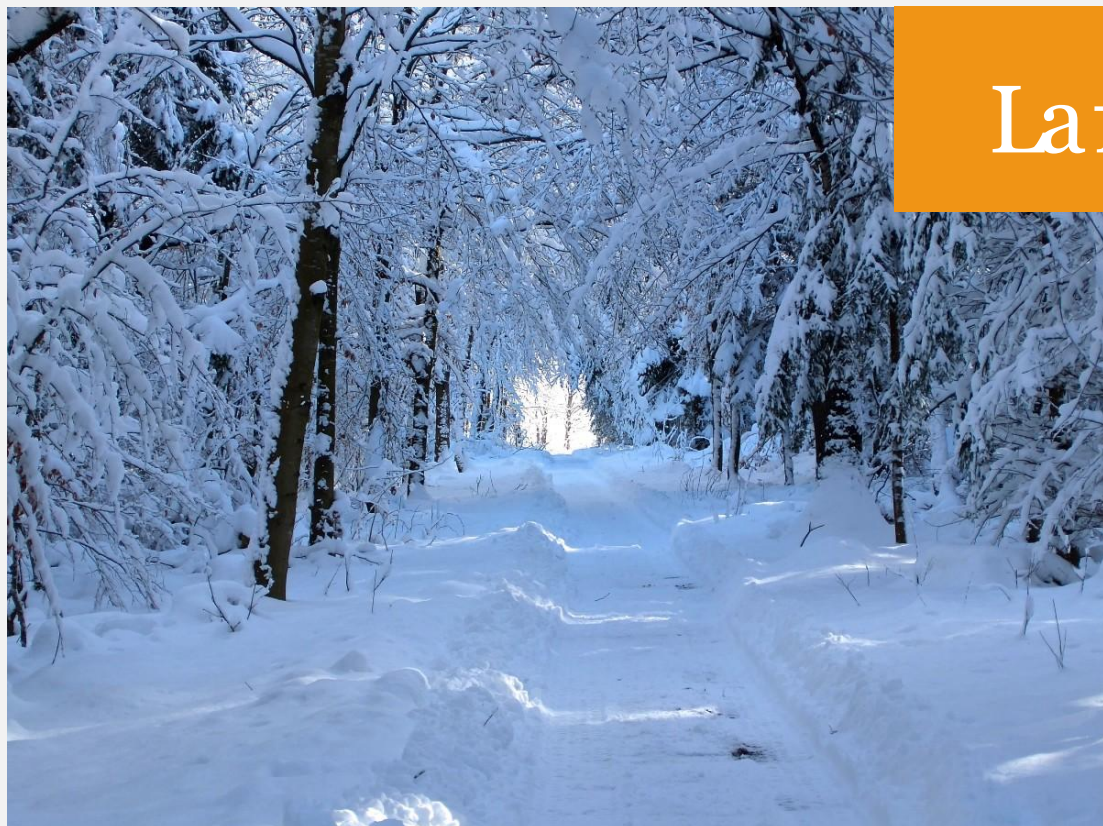

La fe sens òbra mòrta es

...perque la fòrça
d'un pòble es dins sa
paraula.

Amigas, amics, aderents de
l'IEO d'Arièja,

L'an vièlh que se'n va es
estat dur, amb moments
complicats. Foguèt un temps
que le vent de las empachas
nos bufèt per l'esquina,
prenguèrem decisions que
semblan duras mas qu'èran
pas de fúger per subreviure,
causidas impausadas.

Per aquelas nafraduras, avèm vist
cossí èran prigondas las rasigas de
nòstra cultura e les ligams entre
nosautres totes. La lenga occitana,
amb sa memòria, sos cants, sas
paraulas, contunha de nos ligar, de
fèr sonar nòstra istòria dins le
present.

Aquò nos dona coratge per
contunhar, per bastir malgrat tot,
per cercar ajuda dins cada
generacion que se lèva. Es amb
aquela consciéncia qu'avèm
d'entamenar 2026. L'an nòu es
tornar, una pagina blanca qu'avèm
d'escriure. Ac sabèm plan le contèxte
es pas brica favorable, la cultura es
fragilizada, le sòmi es pas pus
d'actualitat. Nos cal téner pè, fèr de
resisténcia, coma tant d'autres abans
nosautres, aqueles que son partits,
fòrça que demòran, novèls que
vendran amb le vam de la joinessa e
idèas novatrisas. Daissarem pas de
fèr aquel trabalh de sapatge que nos
permet uèi de profeitar d'unas
capitadas bèlas.

Alavetz, les mieus vòts per 2026
son simples, mas caputs. Que l'an
que ven vos balhe energia, e
moments de convivialitat. Que la
lenga occitana contunhe de sonar
dins vòstras bocas, dins vòstras
familhas, dins vòstras
comunautats, per vilatges e ciutats,
perque la fòrça d'un pòble es dins sa
paraula. Que l'agèssem aquela fòrça
per contunhar d'avançar, de
sosténer projèctes, per bastir
amassa, pauc a pauc, la comunautat
culturala que nos fariá plaser d'i
viure.

Que 2026 siá un temps de
renaissença, que cadun portarà sa
part dins la vida de l'associacion,
dins totes les projèctes que
bastisson la proximitat, la
creativitat e la resisténcia culturala,
que nos permeton de mantèner e de
celebrar la lenga, l'istòria e la
cultura nòstras, e de las fèr florir
encara e totjorn, dins le present e
per l'avenir. Al moment que le
monde semblan s'embarrar dins la
paur o la competicion, causissèm de
demorar dubèrts, fidèls a una
cultura que parla de libertat, de
solidaritat e de dignitat.

Cal pas desbrembar tanpauç que
le novèl Conselh Federal de l'IEO e
son president novèl an començat
son mandat. Aquò's una ajuda, una
ressorsa que nos balha tanben
energia, volontat e una direccion
per contunhar de desvolopar
projèctes e activitats. Le Conselh
Federal representa l'espèr d'una
coordinacion e d'un sosten concret
per totas las associacions localas.

En çò nòstre, a la fin de genièr, le
dissabte 31 a doas oras del vèspre, la
dictada occitana se debanarà al Centre
Cultural de Foish, coma de costuma e
dempuèi annadas ; le cercle occitan de
Foish vos i espèra nombroses,
confirmats o debutants per un d'aqueles
moments conviviaux que ne parli sovent.

Bona annada 2026 a totes, plan
granada e de maitas acompanhadas,
bonaür, amiatat e bona santat e que l'an
novèl nos torne l'espèr d'un avenir
melhor.

Annia Wolf,
presidenta de l'IEO d'Arièja

DICTADA OCCITANA

31/01/2026

Coordinador de las Dictadas :
Centre Occitan del País Castrés
azalaits@wanadoo.fr

PRÒCHE D'EN ÇÒ VÒSTRE

ALBI (lo 20/01),	LO VAU,
ALBOCÀSSER (PAÏS VALENCIAN),	MENTAN,
ALTEA (PAÏS VALENCIAN),	MEÑDE,
ALZIRA (PAÏS VALENCIAN),	MONENH,
AUSH,	MONTALBAN,
BARCELONA (CATALONHA),	MONTPELIER (lo 24/01),
BESIERS,	NARBONNA,
CARAMAUC (lo 13/02),	NICA (lo 17/01 e 31/01),
CASTRAS,	NIMES,
CHARÒUS,	PARIS,
CHARREC,	RODES (lo 24/01),
COARASA,	SANT-AFRICA,
EMBART,	SANT PONS DE TOMIÈRAS,
FOISH,	SANT VENSAN (lo 24/01),
GAP,	SENT SEREN,
L'ESCARÈA,	SENTAGABÈLA,
LA VAUR (lo 29/01),	SETÈME-DEI-VALONS,
LACAUHA,	SOSTON,
LISLA D'ALBIGÈS (lo 22/01),	TOLOSA,

FÈSTA ESPECTACLE
DICTADA OCCITANA
CONVIVIALITAT
LIBRES MOTS VERBS
AUTOR ESCRIURE

FOISH

Samedi 31 Janvier 2026

à l'Estive (avenue Général de Gaulle)

Se marcar

Cercle occitan Pèire Lagarda
 cortivette09@gmail.com — 06 51 41 57 78

Programa :
 14h00 : Acutèth dels participants
 14h30 : Dictada per l'òra
 15h00 : Projeccion d'un film e
 correccion de las solas
 17h00 : Vespèralh e repens dels
 prièms

Qualques datas pel mes de Genièr

12 & 26/01/2026

Pàmias

Talhièr de convèrsa del Cercle occitan Prospèr Estieu a 18h15

Contact: ostaloc09@orange.fr
05 81 06 03 88

14 & 28/01/2026

La Bastida de Seron

Talhièr de cants amb Pascala Respaud a 18h00.

Contact: pascale.respaud@gmail.com
06 86 62 01 82

28/01/2026

Foish (Cafè La Fourche)

Cantèra – Serada cants occitans a comptar de 19h00. Entrada liura, restauracion sus plaça.

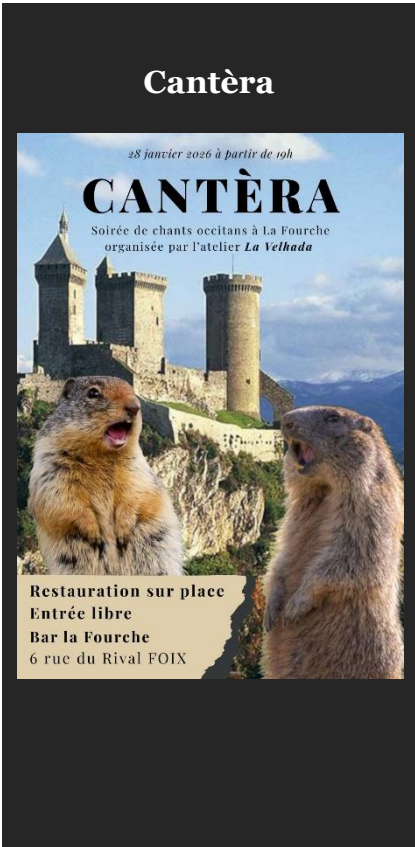
Contact: joenobtis@gmail.com
(Talhièr La Velhada)

31/01/2026

Foish (Centre Cultural)

Dictada occitana dubèrta a totes a 14h00

Contact: cortiyvette09@gmail.com

EMISSIONS DE RÀDIO

Cada jorn a 12h32 e 18h52 - De còr e d'òc sus Radio Transparence 93.7FM
Cada dimars de 19h00 a 20h00 - Era votz d'era montanha sus Radio Couserans 94.7FM

Qué s'es passat en decembre 2025?

Talhièr de practica viva

Denise Loubet, secretària del Cercle occitan deth Coserans, nos faguèt le plaser de venir animar, le dimècres 3 de decembre a Pàmias a l'Espaci occitan, un talhièr de creacions nadalencas. Un moment fòrt plasent partejat entre les qu'èran presents. Aquí unas creacions...

Sortida a Tarascon

Le dimars 9 de decembre, le Cercle occitan Pèire Lagarda de Foish organizèc una visita del centre istoric de Tarascon.

Pendent mai d'una ora e mièja e jos un solelh radiós, una dotzena d'aderents del cercle an pogut landrejar encantats dins les carrieròts del vilatge vièlh e presar qualques comentaris en francés e en occitan sul passat istoric de la comuna.

LA GUÈRRRA

Amb la man, a pena, benlèu amb le cap dels dits,
Teni cap a tu ma pena e cèrqui ma joïa.
Guèrras n'i agèc tant, tant de lagremas ragèron,
Mas a que bon le piri, se sufís de parlar ?

Quand les canons se calhan e les cotèls recaptats,
Quand l'òdi s'apaisa e le perilh s'alunha,
Se descobrís en tu aquela flor amagada
Dels vams liures d'amor e d'un còr que ditz òc.

Quantes còsses macats caldrà encambar ?
Sus quanta misèria, sus quines enfants tombats
Acceptarem encara de tamar les uèlhs,
De nos créser innocents, de ne cridar als Dius ?

Quand las rasons immobilas venon desrason,
Que las amnas torturadas, sens cap de rason,
S'aclapan dins le neient dels abismes de desesper,
S'es possible que partiscatz sens un adieu ?

Ont sètz, folas immensas e atòms de saber ?
Acabaretz un jorn per pus vos assietar
Sus las roïnas crassosas, enduitas de certituds
Que cracan cada jorn jol pes de las abitudas ?

Escotem pas mès le crit dels corbasses assadolats,
Dels « grands », dels « pretenduts », a las ròbas alisadas.

S'es l'autre vertadièrament l'autre, qué nos ditz le miralh ?

Tornem prene nòstra libertat... e anem veire.

Jacques Pince - 22 de novembre de 2025

Cronicas atal

L’Ayrolle reviscolat

Èri a me passejar del costat de la *Peyrade*, en Cabossia, quand avisèri un tipe, davant, qu'aviá l'aire de se'n véser per tirar camin.

Arribat a costat d’el:
« Ò l'Emile, que fas aici? Me sembla que te pòdes pas arrossegar. De qué t'arriba?
- Veni de passar quinze jorns dins un rèc.
- Ès tombat dins un gorg e i ès demorat una quizenada? !
- Aquò te va plan, de fèr le piòt. Le coneisses, le rèc de la *Magestère*?
- Ja te cresi! Se sona *L'Ayrolle* e es ribejat per un camin comun.
- Tiò. Se le marescal Mac-Quicòm l'aviá vist fa un mes d'aquò, se seriá pas escridat: Que d'aiga! Que d'aiga!
- Èra eissut?
- Nani. Èra tament ensalopejat de fons en cima que se vesia pas pus. Quuna porcariá!
Un rèc tan polidet!

Alavetz, la colèra me prenguèc, o la conariá, coma voldràs, e, fonsa Alfonsa, me botèri dins le rèc e, punhal en man, le netegèri sus la longor tota. Quuna susor! Al mes de decembre!

Ba comprenes, ara, perqué l'esquina e tota la carcassa se te me dòlon?
Te pòdi dire que me manca pas res a l'ostal: « Sustot, te planhes pas! Setanta-tres tardors, per dire pas ivèrns, al comptur e monsur vòl fèr son junòme, son Indiana Jones dins un rèc d'almens quatre cents mètres de long! »
- Tant qu'aquò? !
- Non. Coneisses las femnas ; cal totjorn que desaparlen... *L'Ayrolle* fa dos cent quatre-vints mètres ; ai pres la mesura amb « *ChatGmesuré* ».
- Macarèl, fa un tròç! Auriás degut fèr quelques fòtos del rèc: l'abans e l'après.
- B'ai fèit. Ne vòls un parelh?
- De segur! Farai un chic de reclama e, atal, se te pren l'enveja de te presentar a las municipalas...

Le Cabòs

Cronica d’Alan Vidal

Una vida de pastre

L'òme conciliava rasigas mediterranencas e montanhòlas; solide coma un vièlh garric, puslèu ragòt, la figura e les braces coirats per un bronzatge tenaç, le dels païsans que vivon defòra a la lutz agressiva del temps. Daissava rarament son berret, levat per saludar le bon Dieu en mostrant a l'encòp sa clòsca pelada.

Nascut al vilatjòt andorran de *Meritxell*, le sang catalan e sas longas solesas li prodiguèron una natura fòrta. Parlava pauc o brica, sovent marmusava; de qué bon cridar quand òm es sol? Mas coma la vièlha borrica, se le preniatz a revira-pel se podia mostrar repotegaire e testut. De son sorire discret ne resquitava la bontat e malgrat que s'apelèsse Francés totis li disiam Sisquet, pròva de l'estima que li acordàvam.

Capdet de la familha, destinat doncas a fòranisar, eiretèc pas que d'un estable e del tropèl de oelhas. D'aquela parcialitat ne romièc pas cap de rancòr e ducas la fin demorèc complici de sa sòr ainada plan melhor favorizada.

De tot pichon ajudèc a la bòrda, puèi tre ses vint ans, a la mòrt de son paire venguèc pastre atitrat. Qu'agèsse a solide gaire la causida, s'engalhèc dins una vida de trabalh e de solitud que li panèc la junèssa.

Li seriá estat plan malaisit de tenir un grand tropèl, ja que le fenièr de la bòrda d'estiu perduda per la comba de Montaut ensús, auriá pas sufit, plan luènh se'n cal, per apasturar pendent les longs ivèrns de las nautas altitudas. Pr'aquò e dempuèi sègles les tropèls de la montanha transumavan per ivernar dins contradas mès plasentas.

El anava al Paibàs dins una bòrda de vinhas pas luènh de Capestanh. Dos còps per an mudava d'ostal e de paissèra, siá las vinhas de las terrassas planièras de l'Aude, siá las estivas penjadas de las sèrras andorranas.

Le viatge le fasiá en tres tròces. A pè plan segur, de còsta *Canillo* ducas la gara de l'Ospitalet pel pòrt d'*Envalira* (sens cap de rota d'aquel temps!) puèi pel tren ducas la gara de Lesinhan, puèi tornar a pautas ducas Quaranta aquí ont se tenia la bòrda.

L'estiu amontanhava dins son país e i tornava trobar sas marcas, sos remembres, sa maire e tota sa familha. En pus d'espiar son tropèl acampat per las estivas de *Canillo* que s'estiran ducas al pic del Al (dit tanben le pic de *Casamanya*) ajudava a la fenason. Aquò ja n'èra un brave rambalh, tot a la man: dalhar, rastelar, virar e revirar, modolonar se pr'en cas un prigol menaçava, puèi a bravas saumadas carregar a la granja d'estiu. Urosament, quelques plasers simples de la vida montanhòla e le buf reviscolaire de l'aire leugièr de las cimas compensavan un pecicòt la rigor del trimatge.

Las condicions de vida de l'ivernatge èran precairas. Luènh dels sius, tot solet, deviá organizar son recapte en pus de gardar a longor de jornada, amb son gos, las fedas que paissian l'èrba de las vinhas. Cèrtas al Paibàs le temps i doceja mas que vengan del cèrc o del marin les vents d'ivèrn son torrats e tempestoses; sens le mendre bartàs per s'abrigar, transfòran las capetas e transisson les còsses.

Pastre, ne fusquèc un trentenat d'annadas e sens cridar al fuòc, après un bisbilh amb son bèl-fraire, vendèc le tropèl e se crompèc un ostalet a Besièrs. Totjorn valent, venguèc bracièr a las òbras de l'autorota, puèi e ducas sa retirada trabalhèc dins un talhièr d'òli de grinhons de rasims.

A sa retirada demorèc plan actiu, de tota sa vida tant ocupada aprenguèc pas ni a se pausar ni encara mens a fenhantejar; mès le paure n'aprofitèc gaire. Malaut se'n tornèc al prèp de sa sòr a l'ostal que l'aviá vist nàisser per tròp lèu s'i morir. Amb son umilitat costumièra, sens gemir ni tanpauc se plànher, se n'anguèc al paradís dels pastres... de segur.

La Passem

Ua prumèra en Coserans : era Passem, ua corruda tara lenga occitana !

Tara* sièva cincau edicion, era Passem que passarà fin finala peth Coserans. Que permet de promòver era lenga occitana e de crear ligams entram eths actors deth territòri.

Presentacion

Eth an que ven, en 2026, era Passem que serà corruda per tota era Gasconha : Bearn, Bigòrra, Comenge, Coserans, Gers, Òlt-e-Garona, eras Lanas, era Gironda e eth País Basco. Que harà 2000 km. Qu'é organizada per benevòles dera associacion Ligams. Eth despart que serà balhat eth dijaus 30 d'abriu de 2026 a Bedós e que s'acabarà a Anglet eth dissabte 9 de mag de 2026.

Ua prumèra en Coserans

Eths Coseraneses qu’esperavan era Passem damb impaciéncia. Era corruda qu'arribarà en Coserans eth diluns 4 de mai de 2026 a 3:30 oras dera vrespada, a Portèth d’Aspèth. Que traversarà Sent Lari, Augirenh a 4:30 oras, Audressenh a 5:30 oras, Castilhon, eth hons de Cescau, Engomèr, Molins a 6:30 oras, Sent Guironç a partir de 7 oras deth ser, Sent Líser a partir de 7:30 oras deth ser, Gajan, Taurinhan-Vielh a 8 oras, Taurinhan-Castèth, Mercenac, Bonropaus a 9 oras, Prat-Bonrepaus, Mauvedin e Saleish. Alavetz que vos esperam nombrosis entà* aquera edicion que passa peth prumèr còp en Coserans !

Era Passem : ua corsa intergeneracionala

Era Passem qu’amassa totas eras generacions : eths joesis e eths mens joesis. Çò que les uneish qu’é eth « ligam » qu’é un petit baston que conten tot còp un messatge de ua celebritat, soent un artista que crea en occitan. Aquera corsa que balha un imatge de transmission pr’amor que’s transmet eth ligam de man en man, de comuna en comuna, de vila en vila, de parçan en parçan. Aquò que simboliza era transmission dera lenga occitana de generacion en generacion.

Que podetz totis participar en comprar quilomètres entà* finançar projectes entara* lenga occitana, en ajudar eths benevòles, en prepausar ua animacion pr'amor que n'i aurà ath long dera corruda, e plan segur en córrer ! A cada edicion, eras activitats ath long deth camin qu'arcuelhen eths dròlles tant coma eths adultas, çò que crea un ambient gaujós. Qu’é un moment conviviau, de partatge, de solidaritat, çò que permet de mantier (manténguer) e de difusar era lenga occitana.

Eths eslhèves dera ciutat escolara deth Coserans qu’an messatges a vos díser : « aquò que permet aths joens d’aprèner eth occitan e qu’era lenga non s'eishoblidge cap » (Iniaki), « era corsa qu’a coma objectiu de recuélher sòus que son reversats entà* projectes obrant entara* transmission e era valorizacion dera lenga occitana », « eras gents que corren entà* sostier (sosténguer) associacions » (eslhèves dera classe de 4au), « aquò que permet de continuar de hèr viver era lenga » (Lisa).

Enguan, en 2025, peth prumèr còp, era corsa qu'é estada organizada ena partida lengadociana dera grana region occitanofòna : en Tarn. Era Passem que's harà d’ara enlà en altenança entram era Gasconha e eth Lengadòc. Alavetz, anem, anem, en davant entara* Passem !

Eths eslhèves deth cors d’occitan dera ciutat escolara deth Coserans, Sent Guironç

* Tara, entara ou nara (pour la) / tà, entà ou enà (pour), sont toutes des formes utilisées en Couserans

Sur le trajet de la Passem 2022
Crédit photo Anna Attoumane - Association Ligams

Sur le trajet de la Passem 2022
Crédit photo Anna Attoumane - Association Ligams

Contacte entà mos ajudar o aver informacions:
passemcouserans@gmail.com.

Cronica de Claudina Solhà

Le mil gròs

Que fasia partida de las culturas necessàrias andà passar l'an, altant coma las trufas, le blat, l'èrba o les legums de l'òrt.

Qu'òn se güardava le seme de la sason d'abans, les cabelhs les mès polidis. Que non calia cap mancar la plantacion, al mes de mag. Se la tèrra èra tròp banhada d'un printemps plavinhós, que demoràvam que le solelh la volguèssa plan fèr secar.

Nosautis, que'm fasiam un campòt, al Clausalet o a Predès. Al pic de la rebassèra, qu'als grans tot còp, e tornar barrar le trauc amb le pè, amont amont, en seguint la rega del cordèl. Se tot anava plan, ja òn vesia traucar las fuelhòtas al cap d'una quinzèna, benlèu un pauc mès.

En aquela planta, que li cal calor al cap e aiua al pè. N'èra cap de moda de l'arrosar, coma ara. Doncas la creishença que depenian de la gràcia del temps. Se plavia tròp, ja puejava, mes que non cabelhava cap que s'avia pro solelh.

Per l'estiu, las plantas que florian, pueish que metian las frutas per l'agost enlà. Al cap de cadà una qu'apareishia una mena d'estopa peluda, que las mainadas arrincavan andà ensajar de fumar-la. Non vos disi cap le gost aspre d'aquò, e la tossegüera que se'n seguia!

Alavetz, que calia crastar les pès, copar tota la partida nauta. En tot levant les braces, qu'òn trincava just al-dessús del derrèr cabelh. E fèr atencion en aquelas granas fuelhas longas, lusentas e ponchudas, mes sustot talhantas aishuls bòrds!

Aquò, qu'ac recuperàvam andà las vacas: que n'èran fòlas, e que l's i fasia plan ben.

Seteme, uctobre, le noste mil gròs ja madurava. En aquel moment que's calia malfisar del bestium sauvatge que's venguia ravitalhar:

corbasses panaires, singlars lauraires, crabas gormandas... E qu'òn le cuelhia a novembre, passat Martror quand la fuelha seca cracava jos les dits, e que las frutas se giravan cap aval. La recolta, que la fasiam a la man, omplint desquets qu'anàvam vuedar dedens le tamborèl. E le parelh qu'ac tirava a casa, ont l'entràvam a l'engarn.

Aquí, unas nhetses, que n'entràvam dedens la cosina, e que l'espelhofàvam, a saber recuperar les espics, que portàvam pueish al grè andà fèr-les secar. Pas question d'invitar les vesins: en defòra de nosautis que parlàvam en totis, qu'èran fachadis dus per dus, per istoèras que benlèu datavan de l'an Cèset. E pueish, la quantitat non s'ameritava cap de reunir tot le vilatge.

La fuelha, que partia a l'engarn; que serviria a fèr palhat als lapins e a las vacas. Que tornàvam a puejar les espics al grè, andà que sequen coma cal. A mesura dels besonhs, Papai-le-Vielh que n'anava cercar un sac.

Aquí l'engrunadora qu'entrava en accion. Un banc pro long andà que pòrte a un cap una mena de gròs fonilh al fons del qual virava un rotlèu amb dentses gròssas, activat per una manivèla aishul costat. E de l'auta part, asseguda, la persona qu'accionava aquel sistème. Les grans que caian en una bassina pausada per dejós. Quand èra plena, qu'òn la vuedava en un sac, que tornava partir en resèrva al solèr.

Le mil gròs que servia mès que mès andà apalhar las galinas. E mema, al printemps, quand les poletons èran nescudis, qu'òn les i concassava grans andà que les pogan digerar. Non'm brembi cap que Bon-Papa n'aja dat a las vacas. Benlèu als vedèls, per acabar dels engraisar?

Non sai cap tanpauc se'n portàvam a la mola, n'ac cresi cap. Portant, après la tuada del gorrin, que fasiam le milhàs. Mamai-la-Vielha que devia crompar la faria.

Unas plantas de la mema familha que davan la ferratja. Que s'i setmiava aquela varietat de mil gròs tabés al printemps. Que non'l deishavan cap vié tròp grand. A penas se començava de méter les cabelhs, que'l dalhavan a mesura dels besonhs, e que'l davan en prioritat a las vacas que fasian lèt; qu'èra plen de vitaminas.

Ara, a Bocenac, les camps que n'existan cap güaireben mès...

*L'Espaci occitan serà tampat
del 24 de decembre de 2025 al 4 de genièr de 2026*

BON CAP D'AN

